

DOUĂ MOMENTE IMPORTANTE DIN ISTORIA ROMÂNILOR ÎN ISTORIGRAFIA COMUNISTĂ: 1877 ȘI 1918

Ion Eugen Sârbu

Astăzi se consideră că ziua de 9 Mai are o triplă semnificație în istoria românilor. Pentru că suntem în era „informației”, cu o simplă căutare pe Google putem afla despre această triplă semnificație. Pe lângă ziua Independenței, proclamată la 9 Mai 1877, românii sărbătoresc și victoria Națiunilor Unite din al Doilea Război Mondial, 9 Mai 1945, dar și Ziua Europei deoarece la 9 Mai 1950, Ministrul de Externe al Franței, Robert Schuman a propus Germaniei să pună bazele unei colaborări care se va transforma în Uniunea Europeană. Data de 1 Decembrie 1918 are o și mai mare rezonanță deoarece reprezintă realizarea României Mari.

În general aceste evenimente sunt cunoscute, din punct de vedere istoric, dar probabil ce noile generații nu știu, este faptul că în funcție de regimurile politice, care au existat în România, acestea au fost interpretate și oarecum falsificate. Pentru a argumenta această idee, vom cita câteva lucrări de sinteză a istoriei românilor, din perioada comunistă, care au omis unele aspecte ale acestor evenimente sau au minimalizat rolul unor personalități istorice.

Proclamarea Independenței pentru unii a avut loc în 9 Mai 1877, iar pentru alții în 10 Mai 1877, pentru anumită perioadă istorică rolul definitiv l-au avut maiorul Gheorghe Șonțu și căpitanul Valter Mărăcineanu, iar pentru alte perioade istorice acest rol l-au avut Carol I și oamenii politici precum Ion C. Brătianu.

Reizbucnirea „crizei orientale” a fost o reală oportunitate pentru România de atunci, și s-a dovedit că elita politică a știut să o fructifice.¹ Întrucât în vara anului 1875 principele Carol și politicienii români și-au dat seama că răscoala din Bosnia și Herțegovina încetase să mai fie o chestiune internă a Imperiului Otoman, și că se ridicase din nou problema generală a echilibrului european de forțe în regiune, aceștia au hotărât că prudența era cea mai bună politică. Cu toate acestea, după formarea guvernului liberal condus de I. C. Brătianu și după

---

¹ Keith Hitchins, *România 1866-1947*, Humanitas, București, 1998, pp. 50-62.

ce Rusia își arată tot mai insistent intențiile de a intra în război, aceștia au înțeles că este ocazia ideală pentru ca România, aflată încă sub suzeranitate otomană, să-și câștige independența. Guvernul, avându-l ministru de externe pe Mihail Kogălniceanu, poartă tratative cu Imperiul Țarist (Rusia) în vederea traversării trupelor țariste pe teritoriul nostru în drumul lor spre Balcani. Rusia dorea să intervină la sud de Dunăre în sprijinul „*fraților ortodocși*”. *Convenția ruso-română din 4 aprilie 1877* reglementa trecerea trupelor țariste pe teritoriul românesc. Rusia s-a obligat să respecte și să mențină integritatea României. Convenția a fost ratificată de cele două camere ale Parlamentului, iar România rupe relațiile diplomatice cu I. Otoman (cele două state se aflau practic în stare de război)

La 9 mai 1877 are loc Sesiunea extraordinară a Adunării Deputaților, care proclamă independența de stat a României. Ministrul de Externe Mihail Kogălniceanu declară în fața Adunării că „*suntem independenți, suntem națiune de sine stătătoare... suntem o națiune liberă și independentă*”, iar guvernul „*va face tot ce va fi cu putință ca starea noastră de stat independent să fie recunoscută de Europa*”. La închiderea ședinței solemne, Adunarea a votat moțiunea prin care „*ia act de rebelul între România și Turcia, că ruperea legăturilor noastre cu Poarta și independența absolută a României au primit consacarea lor oficială*”. Tot în aceeași zi, de 9 mai, Senatul a votat o moțiune asemănătoare. A doua zi, 10 mai, actul a căpătat putere de lege prin semnarea lui de către principele Carol I. Guvernul român a hotărât încetarea plății tributului de 914.000 lei, suma fiind direcționată către bugetul apărării. În primă fază Rusia nu acceptă sprijinul militar al României. Întâlnind o puternică rezistență a turcilor la Plevna (în Bulgaria), conducătorul trupelor țariste, marele duce Nicolae, cere sprijinul armatei române. Armata română trece Dunărea în august 1877. Așadar, trupele române împreună cu cele ruse, încep marșul către fortăreața Plevna. După lupte înverșunate în lunile septembrie-octombrie cade cea mai puternică redută otomană, Plevna (28 noiembrie 1877). Turcia este nevoită să semneze armistițiul și apoi pacea. Prin tratatul de la San Stefano (februarie 1878) se recunoștea independența României, însă Rusia primea Dobrogea, pe care o oferea României în schimbul a trei județe din sudul Basarabiei. În consecință între România și Rusia a intervenit o situație încordată deoarece românii considerau inacceptabil schimbul teritorial. La rândul lor Marile Puteri erau nemulțumite de faptul că în urma păcii a crescut foarte mult influența Rusiei în Balcani. La presiunile Germaniei a fost convocat un nou congres de pace la Berlin. Prin Tratatul de la Berlin (iulie 1878) se recunoștea independența României (condiționată de modificarea art. 7 din constituție), dar menținea schimbul teritorial prin care Dobrogea intra în granițele statului

Român, iar Rusia primea cele trei județe din sudul Basarabiei (Cahul, Bolgrad și Ismail).² Am ales să prezentăm, pe scurt, firul principalelor evenimente din jurul proclamării și obținerii independenței României, pentru a vedea cum acestea au fost văzute ulterior în diferite regimuri politice.

După obținerea independenței, în septembrie 1878 Carol primește titlul de „Alteță Regală”, în 14 martie 1881 România devine regat iar la 10 mai 1881 Carol I este încoronat ca rege al României.³ În prezentarea evenimentelor am ales să folosim doi autori străini, care nu ar trebui să fie influențați de politică sau de apartenența la națiunea română.

Până la instaurarea comunismului în România ziua de 10 Mai era asociată cu independența și se suprapunea cu alte două evenimente din viața monarhiei (10 Mai 1866 urcarea pe tron a principelui Carol I și 10 Mai 1881 încoronarea lui Carol I ca rege). În perioada comunistă, pentru a masca legătura cu regalitatea, propaganda oficială a insistat pe data de 9 mai, cea a discursului lui Kogălniceanu, ca zi a proclamării independenței.

De altfel, proclamarea Independenței la 10 Mai 1877 este argumentul principal pentru care unii istorici susțin că și astăzi Ziua Națională a României ar trebui să fie pe 10 Mai. Alți istorici sunt mai puțin categorici, dar atrag atenția că ziua de 10 Mai trebuie marcată ca una dintre cele mai faste din istoria națională. Asta pentru că, la 10 Mai 1881, Parlamentul a votat transformarea țării din principat în regat, iar Principele Carol a fost încoronat rege al României. Ca zi națională, 10 Mai era sărbătorită de toți românii, care luau parte la celebra „*bătaie de flori de la șosea*”. Sărbătorirea Zilei de 10 Mai a fost interzisă pentru prima dată în 1917 de ocupația germană, iar a doua oară de regimul comunist, după abdicarea forțată a regelui Mihai din 1947.

Există încă anumite confuzii referitoare la data când a fost proclamată independența României și asta pentru că, în timpul regimului comunist, pentru a se disocia momentul proclamării Independenței de 10 Mai, Ziua Dinastiei și Ziua Națională a României, oamenii erau învățați, la școală, că, pe data de 9 mai a fost proclamată deplina independență a țării.

În „Istoria României”, volumul IV, editată de Academia Republicii Populare Române, 1964 pe lângă faptul că este trunchiat adevărul istoric, apar afirmații cinice, prin care cel care falsifică istoria îi acuză la rândul său pe ceilalți de falsificarea istoriei. Este minimalizat rolul lui I.C. Brătianu, fiind amintit o singură dată ca șef al guvernului și încă o dată ca reprezentant al românilor la Congresul de la Berlin, dar în schimb este accentuat rolul lui M.

² Catherine Durandin, *Istoria Românilor*, Institutul European Iași, 1998, p. 117.

³ Keith Hitchins, *op. cit.*, pp. 62-66.

Kogălniceanu⁴. Fără să negăm rolul pe care la jucat M. Kogălnicianu, putem observa că supralicitarea meritelor sale trebuia să umple golul apărut prin minimalizarea importanței principelui Carol sau al lui I. C. Brătianu. Chiar mai mult, unii istorici „burghezi” precum D. A. Sturza, Titu Maiorescu și N. Iorga sunt acuzați că „*adulând dinastia și desconsiderând voturile Corpurilor legiuitoare, au legat în mod tendențios proclamarea independenței României de ziua de 10 mai 1877, ziua de aniversare festivă a sosirii la București a lui Carol I, pentru a face să se creadă că independența se datora acestuia. În realitate, așa cum s-a arătat, independența a fost proclamată cu o zi înainte, la 9 mai, de către Corpurile legiuitoare, sprijinite de popor, singurele în drept să ia o hotărâre așa de mare*”.⁵ Este destul de evident faptul că principele dorea să lege proclamarea independenței de ziua de 10, dar este tot la fel de evident că autoritățile comuniste precum și factorii politici de după 1989 au continuat să accentueze data de 9 mai pentru a nu trezi sentimente promonarhice. Tot în sursa amintită se recunoște faptul că lui Carol I i s-a încredințat conducerea armatelor ruso-române de la Plevna, dar „*în mod formal*”.⁶ Se mai afirmă că „*falsificând realitatea, istoriografia burgheză a atribuit exponenților claselor exploatare meritul cuceririi independenței României. Titu Maiorescu, D. A. Sturza și C. Gane atribuiască lui Carol I inițiativa acțiunii pentru cucerirea independenței prin război. Titu Maiorescu afirmă chiar în timpul războiului s-ar fi ajuns la înfrățirea dintre popor și Carol, care s-ar fi expus și el, împreună cu ostașii, suferințelor și primejdiilor războiului*”.⁷ Putem observa că nu numai că nu este amintit faptul că principele conduce operațiunile armatei române la Sud de Dunăre, ci chiar este negat faptul că s-ar fi supus „*suferințelor și primejdiilor războiului*”. Tot sursa amintită îl acuză oarecum pe N. Iorga că trage concluzia „*că independența a fost determinată de patru personalități, dintre care Carol I ocupă primul loc*”.⁸

La sfârșitul anilor `60 și la începutul anilor `70 a-i secolului trecut când a avut loc o relaxare a sistemului comunist și o deschidere spre Occident, în compendiile de istorie nu se schimbă discursul istoriografic, principele Carol fiind amintit, chiar dacă nu i se acordă o prea mare importanță. O diferență sensibilă poate consta în faptul că nu se mai face atât de mult apel la discursul prin care erau condamnați „*istoricii burghezi*”. Spre exemplu Compendiul de

⁴ *Istoria României*, Ediția a IV-a, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964, p. 593.

⁵ *Ibidem*, p. 605.

⁶ *Ibidem*, p. 618.

⁷ *Ibidem*, p. 633,

⁸ *Ibidem*, p. 634.

Istoria României din 1969, nu-l amintește pe I.C. Brătianu, dar este menționat faptul că „*Trecând Dunărea la apelul comandamentului rus, unitățile române s-au angajat în luptă alături de cele ruse. Potrivit înțelegerii stabilite, comanda supremă a grupării aliate de la Plevna a fost dată principelui Carol, care avea ca șef de stat major pe generalul rus Zotov*”.⁹

În lucrarea „Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până azi” scrisă de doi istorici renumiți, Constantin C. Giurescu și Dinu C. Giurescu, apărută la editura Albatros în anul 1971 se amintește telegrama trimisă de marele duce Nicolae lui Carol și de faptul că după intrarea României în război „*i se oferi lui Carol comanda supremă asupra tuturor trupelor din fața Plevnei*”.¹⁰ Putem constata că deși nu i se acorda un rol foarte important, personalități precum principele Carol și primul ministru I. C. Brătianu erau amintite.

La doar câțiva ani distanță, în „Compendiul de Istoria României”, ediția a 3-a, revăzută și adăugită sub redacția academicianului prof. Universitar Ștefan Pascu, apărută în 1974, nu am întâlnit în niciun fel amintită figura principelui Carol, însă este menționat I.C. Brătianu. Șeful guvernului de atunci este menționat doar ca delegat al României la Congresul de Pace de la Berlin, alături de M. Kogălniceanu. Anul 1974, este anul în care N. Ceaușescu își întărește poziția, prin înființarea funcției de președinte al republicii, iar propaganda construia, cu zel, cultul personalității conducătorului.

În general, pentru a umple golul apărut prin omiterea rolului unor personalități istorice, în sursele amintite s-a exagerat rolul „maselor” și a unor comandați militari cu grade inferioare, sau chiar a unor soldați simpli „*Batalioanele comandate de maiorul Gheorghe Șonțu și căpitanul Valter Mărăcineanu au reușit să pătrundă în șanțurile înaintate ale redutei, dar, suferind pierderi mari, au fost nevoite să se retragă. Cei doi comandanți de batalion au căzut eroic în fruntea luptătorilor*”¹¹. Un alt exemplu „*pe parapetul acesteia a fost înfipt drapelul tricolor, iar steagul cu semiluna a fost capturat de soldatul Grigore Ion*”.¹² Nu negăm faptul că acești bravi soldați au avut meritele lor, însă este evident insistența cu care rolul lor este supra estimat. Tot în lucrarea amintită, nu se spune nimic despre nemulțumirea României în

⁹ *Istoria României* – compendiu, Editura Didactică și Pedagogică 1969, p. 359.

¹⁰ Constantin C. Giurăscu, Dinu C. Giurăscu, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Editura Albatros, București, 1971, p. 570.

¹¹ *Istoria României* – compendiu, Ediția a III-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974, p. 289.

¹² *Ibidem*.

ceea ce privește schimbul teritorial cu Rusia, care, ne oferea Dobrogea în schimbul celor 3 județe din Sudul Basarabiei. Se afirmă doar „*Prin pacea de la San Stefano (Martie 1878), România, Serbia și Muntenegru au fost recunoscute ca state independente, iar Bulgaria a devenit autonomă. Reuniți în congresul de la Berlin în vara anului 1878, reprezentanții marilor puteri au confirmat și actul săvârșit de poporul român la 9 Mai 1877. Delegații români I. C. Brătianu și M. Kogălniceanu au pledat cu energie cauza independenței și a respectării integrității teritoriului țării. Prin tratatul de pace de la Berlin s-a restabilit autoritatea statului român asupra Dobrogei, străvechi teritoriu românesc. În același timp, au fost alipite din nou Rusiei cele trei județe din sudul Basarabiei (Cahul, Ismail, Bolgrad)*”.¹³

Constatăm că după intensificarea cultului personalității a lui Ceaușescu, probabil nu dădea bine ca în cărțile de istorie să apară personalități importante, cum ar fi Carol I, care era asociat cu vechiul regim „burghezo-moșieresc”. Despre amintirea datei de 10 Mai, nici nu se putea face referire deoarece ar fi amintit de ziua Regalității, sau de ziua oficială a României până în 1947. Astăzi, într-o anumită măsură, controversa încă continuă legată de proclamarea Independenței 9 sau 10 Mai. Noi nu ne-am propus să rezolvăm această controversă, ci doar am încercat să arătăm cum istoria poate fi răstălmăcită în funcție de interesele politice.

Despre evenimentele care au dus la realizarea României Mari, istoriografia românească, din perioada comunistă, ne vorbește parțial. Fără a falsifica evenimentele, adevărul istoric nu este spus până la capăt. Cenzura comunistă era foarte atentă cu prezentarea unor evenimente incomode sau menționarea rolului unor personalități politice sau religioase. În lucrările de sinteză a Istoriei României, Unirea Basarabiei cu România (27 martie 1918) și Unirea Bucovinei cu România (28 noiembrie 1918) sunt amintite în câte o singură propoziție, fără a se explica contextul și fără a se insista într-un fel pe importanța lor. În compendiul din anul 1969 se menționează doar: „*la începutul anului 1918, Basarabia, teritoriu care în 1812 fusese încorporat în Rusia țaristă, a intrat în componența României*”.¹⁴ Nu este menționat nici un cuvânt despre Congresul Ostașilor Moldoveni, Sfatul Țării sau despre personalitățile politice care au condus organele amintite. În cazul Bucovinei lucrurile stau și mai rău, actul de unire este amintit, ca din întâmplare, în contextul în care se vorbește despre rezoluția adoptată la Alba Iulia pe 1 Decembrie: „*rezoluția [...] salutând unirea Bucovinei cu România, eroismul soldaților români, eliberarea*

¹³ *Ibidem*, p. 291.

¹⁴ *Istoria României* – compendiu, Editura Didactică și Pedagogică 1969, p. 418.

celorlalte națiuni oprimate din fosta monarhie austro-ungară, precum și victoria militară a Antantei...”.¹⁵ În aceste condiții cititorul află printre rînduri că avuse loc unirea Bucovinei cu România și nimic mai mult.

În ediția a III-a a aceluiași compendiu, cele două evenimente sunt amintite, introducându-se câteva informații în plus. Este menționat faptul că „în 22 ianuarie 1918 se constituie Republica Moldovenească independentă, ... în 27 martie Basarabia intră în componența României pe baza hotărârii Sfatului Țării...”,¹⁶ iar în cazul Bucovinei apare o propoziție prin care se menționează evenimentul istoric : „Congresul general al Bucovinei a hotărât la 15/28 noiembrie 1918 unirea cu România a acestei vechi provincii istorice românești, răpite de Habsburgi”.¹⁷ Putem observa că față de prima ediție apar câteva informații în plus despre cele două acte de unire.

Dintre cele trei acte de unire din anul 1918, doar actul de la 1 decembrie 1918 este tratat pe larg în sursele citate. Totuși, evenimentele sunt prezentate trunchiat, este amintit faptul că în parlamentul de la Budapesta s-a citit declarația prin care românii își afirmau dreptul la autodeterminare, dar nu este amintit Alexandru Vaida Voievod, cel care a citit declarația; în cadrul Consiliului Național Român Central se insistă pe rolul reprezentanților socialiștilor fără a fi menționați toți cei 12 membrii; la Adunarea Națională de la Alba Iulia nu apar în nici un fel amintiți reprezentanții celor două biserici românești; Consiliul Dirigent este menționat, dar nu și Iuliu Maniu cel care îl conducea; se insistă pe rolul „maselor”, a „clasei muncitoare” și exemplele pot continua¹⁸. Biserica și rolul ei în viața româilor, precum și fețele bisericesti prezente la Marea Adunare de la Alba Iulia, nu apar în nici un fel.

Dintre personalitățile implicate în evenimentele de la 1 decembrie 1918 se insistă doar pe rolul lui Vasile Goldiș. Se menționează faptul că „proiectul de rezoluție a fost prezentat de Vasile Goldiș care în discursul rostit cu această ocazie, a evocat lupta înaintașilor...”.¹⁹ Vasile Goldiș este unul dintre cei care nu a deranjat cu nimic regimul comunist, deoarece a decedat înaintea instaurării sale, astfel cenzura nu avea ce să-i reproșeze. Pentru a putea aminti unele personalități cu rol în realizarea uniri, autorii au ales o formulă interesantă, menționând într-o singură frază oameni politici din Transilvania și din Vechiul

---

¹⁵ *Ibidem*, p. 423.

¹⁶ *Istoria României – compendiu*, Ediția a III-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974, p. 352.

¹⁷ *Ibidem*, p.353.

¹⁸ *Ibidem*, p 351-354.

¹⁹ *Ibidem*, 353.

Regat: „În înfăptuirea unirii un rol de frunte a revenit unor personalități, ca Vasile Goldiș, Ștefan Cicio Pop, Nicolae Iorga, Take Ionescu, Dr. Ioan Cantacuzino, Nicolae Titulescu, Aurel Lazăr, Ioan Suciu, Ioan Mișuț, I. Jumanca, Enea Grapini, Tiron Albani, Iuliu Maniu, Octavian Goga, Vasile Lucaciu, Traian Vuia, Emil Isac și alții.”²⁰

După cum putem observa nici măcar Consiliul Național Român Central nu este amintit în întregime, acesta era compus din șase membri ai PNR (Teodor Mihaly, Ștefan Cicio Pop, Vasile Goldiș, Alexandru Vaida-Voevod, Aurel Vlad și Aurel Lazăr) și șase ai PSD (Tiron Albani, Ion Flueraș, Iosif Jumanca, Enea Grapini, Baziliu Surdu și Iosif Renoiu).

Oamenii politici, implicați în realizarea României Mari, s-au bucurat în perioada interbelică de prestigiu. După instaurarea regimului comunist, meritele le-au fost uitate și au devenit „trădători de țară” și „dușmani ai poporului”. Cei care au fost găsiți în viață de regimul comunist, aproape fără excepție, au avut de suferit, de parcă au fost pedepsiți de istorie. Amintim aici doar câteva cazuri, a membrilor CNRC și nu numai. Alexandru Vaida Voievod a fost arestat la 24 martie 1945 de autoritățile comuniste și anchetat de temutul ofițer de securitate Gheorghe Crăciun.²¹ În 1946 a fost pus în arest la domiciliu, la Sibiu, unde și-a petrecut restul vieții, până la moartea sa în 1950, la vârsta de 78 de ani. Ioan Flueraș a fost condamnat la cincisprezece ani de temniță grea pentru „înalță trădare”, din anul 1949 până în anul 1952 a fost deținut în penitenciarul Jilava, transferat de aici la penitenciarul Gherla, unde a murit la 7 iunie 1953.²² Iosif Jumanca a avut o soartă asemănătoare, a decedat la 26 iunie 1949, la închisoarea Jilava). Tiron Albani (decedat în 1976) și Enea Grapini (decedat în 1980), nefiind implicați în politica de prim plan din perioada interbelică, se pare că au scăpat de ororile temnițelor comuniste.

Iuliu Maniu, arestat și condamnat la închisoare pe viață pentru înaltă trădare în 1947, s-a stins din viață la 5 februarie 1953 la Sighet, în vârstă de 80 de ani, cadavrul său fiind aruncat într-o groapă din Cimitirul Săracilor, de la marginea orașului Sighet.²³

Dintre președinții Sfatul Țării din Basarabia, Ion Inculeț, Constantin Stere și Pantelimon Halippa doar ultimul mai era în viață la venirea

²⁰ *Ibidem*, 354.

²¹ Vladimir Tismăneanu, Cristian Vasile (ed.), *Raportul Final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România*, Editura Humanitas, București 2007, pag. 785-808.

²² Vezi: Sorin Radu, *Ion Flueraș : (1882–1953) : social-democrație și sindicalism*, Editura Nemira, București 2007, passim.

²³ Vezi: Apostol Stan, *Iuliu Maniu, biografia unui mare român*, Editura Saeculum I.O., București, 1997, passim.

comuniștilor. Pantelimon Halippa a fost arestat și închis, fără a fi judecat, la Sighetu Marmației în 1950, a fost mutat la Aiud unde a stat până în 1957. A murit la 30 aprilie 1979, la vârsta de 95 de ani, în București.

Revenind la istoriografia comunistă, în ceea ce privește importanța unirii și evenimentele ce au urmat după formarea României Mari, noțiuni precum monarhia și regele Ferdinand I, nici măcar nu sunt în discuție în lucrările istorice de sinteză. În cazul lucrărilor care tratează amănunțit și temeinic istoria României, de după Marea Unire și viața politică din perioada interbelică, lucrurile sunt diferite. Acestea fiind lucrări ce intră în profunzimea evenimentelor, nelimitându-se la aspecte cu caracter general, partidele politice și oamenii politici ai vremii beneficiază de o atenție sporită, chiar dacă au incomodat regimul comunist. Chiar și regele Ferdinand I este amintit în câteva rânduri în lucrarea *România după Marea Unire*, însă nu am întâlnit încoronarea sa, simbolică, la Alba Iulia, ca rege al României Mari²⁴.

Evenimentele istorice din anul 1918 s-au bucurat întotdeauna, pe bună dreptate, de o atenție deosebită în istoriografia românească, dar în perioada comunistă ele nu au fost prezentate până la capăt, evitându-se unele aspecte din motive ideologice, iar altele, precum unirea Basarabiei și a Bucovinei, din motive „diplomatice” în relația cu URSS. A nu spune adevărul istoric în totalitate, a exagera rolul unora și a minimaliza, sau chiar a omite, rolul altora, poate reprezenta un mod de a falsifica istoria.

---

²⁴ Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *România după Marea Unire*, vol II, partea I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, passim.

TWO IMPORTANT MOMENTS IN THE HISTORY OF THE ROMANIANS COMMUNIST HISTORIOGRAPHY: 1877 AND 1918 (Abstract)

The years 1877 and 1918 are very important to the history of the Romanian community: the proclamation of and the "Great Union". Generally, these events are known historically, but the new generation probably doesn't know that, depending on the political regimes that existed in Romania, they were interpreted and somewhat falsified. In order to argue this idea, I quoted some works of synthesis of the history of communists in Romania, which have omitted some aspects of these events or have simply minimized the role of historical personalities.

Not telling the historical truth altogether, exaggerating the role of some and minimizing or even omitting the role of others may be a way to falsify history.

Cuvinte cheie: independența, „Marea Unire”, istoriografia comunistă, falsificarea istoriei.

Key words: independence, "Great Union" communist historiography, falsifying history.